U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové, JUDr. Zdeňka Kühna, Mgr. Daniely Zemanové a Mgr. Bc. Ing. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **H. H.**, Mgr. Petrem Kaustou, advokátem se sídlem Čs. legií 5, 702 00 Ostrava - Moravská Ostrava, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra, odboru azylové a migrační politiky**, se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 6. 2009, č. j. OAM-349/VL-18-08-2009, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 10. 2010, č. j. 63 Az 36/2009 - 36,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna ustanoveného advokáta Mgr. Petra Kausty **se určuje** částkou 2880 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 12. 6. 2009 žalovaný zamítl žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o azylu“).

Žalobce brojil proti citovanému rozhodnutí žalobou podanou u Krajského soudu v Ostravě; ten rozsudkem ze dne 5. 10. 2010, č. j. 63 Az 36/2009 - 36, žalobu zamítl. V odůvodnění uvedl, že žalovaný měl dostatečné podklady pro posouzení důvodnosti žádosti žalobce o mezinárodní ochranu v České republice. Soud se ztotožnil se závěrem žalovaného, že v posuzovaném případě byly dány důvody pro aplikaci § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu. Žalobce v průběhu správního řízení neuvedl žádné skutečnosti ohledně možného pronásledování z důvodů vymezených v § 12 zákona o azylu. Nebylo rovněž prokázáno, že by mu hrozilo nebezpečí vážné újmy v případě jeho vrácení do země původu.

Žalobce (dále též „stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu včas podanou kasační stížností namítaje, že jsou dány důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“).

Stěžovatel se domnívá, že krajský soud nesprávně posoudil otázku doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Podle něj nelze otázku porušování jeho hospodářských práv bagatelizovat. Právo člověka na práci je jedním ze základních lidských práv, které může být v zemi původu porušováno. Stěžovatel se domnívá, že jeho případ nelze podřadit pod klasický případ ekonomického migranta hledajícího neodůvodněnou ochranu v cizím státě. Všechno musí být chápáno v širších souvislostech, které jednoznačně hovoří ve prospěch stěžovatele.

Stěžovatel dále namítal, že krajský soud provedl nedostatečné dokazování a příliš se soustředil pouze na jím uváděné důvody. Nehodnotil však situaci Ukrajiny v kontextu celkové politické situace a mezinárodního postavení. Dokazování mělo být doplněno i o zprávu o zemi původu, což by lépe dokreslilo účel žádosti stěžovatele o mezinárodní ochranu. Rovněž žalovaný měl postupovat při posuzování žádosti obezřetněji a uvážlivěji a měl věc posoudit komplexně podle zásady oficiality. Žadatelé se mnohdy nacházejí ve stresových situacích daleko od domova a nemusí při své výpovědi vždy uvést veškeré rozhodné skutečnosti. Závěrem stěžovatel konstatoval, že jeho žádost o udělení mezinárodní ochrany nebyla dostatečně prošetřena, neboť nebyly vyčerpány veškeré možnosti k provedení potenciálních důkazů.

Ze všech shora uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti popřel oprávněnost kasační stížnosti. Odkázal především na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatele učiněné v průběhu správního řízení, a uvedl, že jak rozsudek krajského soudu tak napadené rozhodnutí byly vydány v souladu s právními předpisy. Konstatoval, že v případě stěžovatele neshledal existenci důvodů k udělení doplňkové ochrany, neboť nedošlo k naplnění definičních znaků vážné újmy podle § 14a zákona o azylu. Žalovaný nesdílí názor stěžovatele, že hospodářská práva, zejména právo na práci, jsou základními lidskými právy a požívají ochrany podle zákona o azylu. Tento názor koresponduje se závěry teorie i judikatury.

K otázce dokazování žalovaný uvedl, že je to právě stěžovatel, kdo v řízení svými tvrzeními určuje směr dalšího postupu správního orgánu. Je na stěžovateli, aby pravdivě vylíčil důvody, jež ho vedly k opuštění země původu, a těmito důvody se pak správní orgán musí zabývat. Důkazní břemeno tedy leží na stěžovateli. Ten musí doložit, že je skutečně pronásledován či že mu hrozí vážná újma. Správnímu orgánu nelze vyčítat, že sám z vlastní iniciativy nevyhledal skutečné příčiny podání žádosti a vyvracel stěžovatelem uváděné ekonomické problémy ve vlasti. Z uvedených důvodů žalovaný navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost pro nedůvodnost zamítl.

Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti nejprve hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a není důvodné kasační stížnost odmítnout pro nepřípustnost.

Vzhledem k okolnosti, že v dané věci se jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany (dříve ve věci azylu), se Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být kasační stížnost podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany lze pro stručnost odkázat např. na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaného pod č. 933/2006 Sb. NSS; všechna citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu dostupná na www.nssoud.cz). Podle tohoto usnesení je podstatným přesahem vlastních zájmů stěžovatele jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu.

Nejvyšší správní soud se prvně zabýval námitkou nesprávného právního posouzení krajského soudu ohledně naplnění důvodů pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu [důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. K ekonomickým problémům žadatele o azyl v zemi původu lze poukázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2007, č. j. 5 Azs 15/2007 - 79, podle něhož „[o]*bavy stěžovatele, že v případě návratu do vlasti bude nezaměstnaný, že bude pronásledován pro své (doposud neprojevené) politické přesvědčení, nelze považovat za hrozbu skutečného nebezpečí vážné újmy, jak je vymezena v ustanovení § 14a zákona o azylu.*“ Obdobně v rozsudku ze dne 30. 10. 2003, č. j. 3 Azs 20/2003 - 43, zdejší soud uvedl, že *nespokojenost s ekonomickou situací žadatele o mezinárodní ochranu, že ve vlasti neměl dostatek finančních prostředků, nemohl sehnat práci, subjektivní pocit nespokojenosti se státním režimem, byť reálně podložený s hospodářskou situací, nezakládá sám o sobě strach z pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu a tento pocit není také ještě politickým přesvědčením.* Nejvyšší správní soud dospívá k závěru, že stížnostní námitky ohledně možné újmy způsobené horší ekonomickou situací v zemi původu jsou z hlediska azylově relevantních důvodů neopodstatněné a byly již ve správním řízení dostatečně vyvráceny. Ze stejného důvodu nelze přisvědčit ani tvrzení ohledně doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, jelikož stěžovateli v případě jeho návratu na Ukrajinu zjevně nehrozí nebezpečí vážné újmy, tak jak je vymezena v § 14a odst. 2 zákona o azylu, tj. mučení, nelidské či ponižující zacházení ani trest (obdobně srov. rozsudek ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 463/2004 - 43). Krajský soud tak v souladu s konstantní judikaturou zdejšího soudu dospěl k závěru, že v daném případě nebyly dány důvody pro udělení doplňkové ochrany.

K námitce nedostatečně provedeného dokazování v řízení před správním orgánem a následně i krajským soudem [důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.] Nejvyšší správní soud odkazuje na svůj rozsudek ze dne 20. 11. 2003, č. j. 2 Azs 27/2003 - 59, publikovaný pod č. 181/2004 Sb. NSS, podle něhož „*správní orgán má povinnost*

zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle ustanovení § 12 cit. zákona jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené, případně neuvádí jen důvody ekonomické. V opačném případě žádost jako zjevně nedůvodnou zamítne." Z ustálené judikatury zdejšího soudu dále vyplývá, že „[v] *řízení o azylu je rozhodující pro posouzení naplnění zákonných podmínek, ale i pro rozsah dokazování, uvedení důvodů žadatelem v žádosti, při pohovoru, nebo v jiných podáních učiněných do vydání rozhodnutí. Je to žadatel, který se domáhá udělení azylu, který tvrdí určité skutečnosti, na jejichž základě by mu mělo být vyhověno. Správní orgán není povinen seznamovat žadatele o azyl s důvody, pro které by mohlo být jeho žádosti vyhověno. K zajištění možnosti úplného vyjádření má podle § 22 odst. 1 zákona o azylu účastník řízení právo jednat v řízení o udělení azylu v mateřském jazyce nebo v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět.*" (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 24/2003 - 48). Obdobně lze konstatovat, že „[p]*okud stěžovatel v průběhu správního řízení (...) neuváděl jiné než ekonomické důvody, nelze potom žalovanému, následně poté i soudu vytýkat, že nevyhledával důvody jiné*" (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 10. 2004, č. j. 5 Azs 162/2004 - 42). Zmínit lze rovněž rozsudek zdejšího soudu ze dne 17. 6. 2004, č. j. 3 Azs 23/2004 - 63, podle něhož „*je to právě stěžovatel, kdo v azylovém řízení určuje a svými tvrzeními vymezuje směr dalšího postupu správního orgánu rozhodujícího o jeho žádosti o udělení azylu tím, že pravdivě vylíčí všechny důvody, které ho vedly k opuštění země původu, a jen na stěžovateli je, jaké důvody v žádosti a následném pohovoru uvede. Jen důvody stěžovatelem uvedenými je pak správní orgán povinen se zabývat, neboť by bylo zcela proti smyslu a účelu azylového řízení, aby správní orgán, potažmo soud, posuzoval důvody jiné, stěžovatelem nesdělené, zvláště když správní orgán dal stěžovateli dostatečnou možnost uvést všechny důležité skutečnosti na podporu stěžovatelem podané žádosti o udělení azylu.*"

V této souvislosti lze zmínit rovněž judikaturu zdejšího soudu týkající se zjevně nedůvodných žádostí o mezinárodní ochranu podle § 16 zákona o azylu. Z této judikatury vyplývá, že žádost o mezinárodní ochranu *nelze zamítnout jako zjevně nedůvodnou podle § 16, aniž by se správní orgán v odůvodnění svého rozhodnutí vypořádal s tím, proč je tato žádost zjevně nedůvodná jak z hlediska azylu podle § 12, tak z hlediska doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 8. 2008, č. j. 5 Azs 24/2008 - 48, publikovaný pod č. 1742/2008 Sb. NSS). Na citovaný rozsudek navázal Nejvyšší správní soud rovněž v rozsudku ze dne 11. 2. 2009, č. j. 1 Azs 107/2008 - 78, podle něhož správní orgán postupující podle § 16 zákona o azylu má povinnost „*své rozhodnutí zdůvodnit ve vztahu k oběma formám ochrany: zatímco však odůvodnění ve vztahu k neudělení azylu postrádá smysl tam, kde nejsou žádné azylově relevantní důvody tvrzeny, s otázkou doplňkové ochrany má správní orgán povinnost se vypořádat vždy a sám z úřední povinnosti zjistit (ze zpráv o zemi původu a jemu dostupných databází), zda skutečně žadateli nehrozí závažná újma v případě návratu do země původu. Ze zásady non-refoulement totiž vyplývá primární povinnost státu nevystavit žadatele reálné hrozbě závažné újmy, přičemž k této povinnosti se musí vázat i povinnost státu zjistit si příslušné skutečnosti, které k aplikaci této zásady nutně vedou. K zajištění zásady non-refoulement tedy musí správní orgán vyvinout přiměřenou aktivitu i z moci úřední. Rozsah vyhledávací aktivity přitom bude dán povahou vážné újmy, jež by mohla žadateli o mezinárodní ochranu v případě navrácení do země původu hrozit.*" Z uvedené judikatury zdejšího soudu je zřejmé, že postupoval-li správní orgán podle § 16 zákona o azylu, byl povinen řádně odůvodnit, proč je žádost o mezinárodní

ochranu zjevně nedůvodná jak z hlediska azylu, tak z hlediska doplňkové ochrany. To v posuzovaném případě správní orgán učinil a krajský soud jeho závěry aproboval.

Nad rámec Nejvyšší správní soud odkazuje na svoji konstantní judikaturu a uzavírá, že azylové řízení je třeba chápat jako zcela mimořádný institut sloužící k ochraně cizinců, kteří pociťují důvodnou obavu před pronásledováním v zemi svého původu. Legalizace pobytu prostřednictvím řízení o udělení mezinárodní ochrany je proto nepřijatelná (srov. rozsudek ze dne 18. 11. 2004, č. j. 7 Azs 117/2004 - 55).

Za těchto okolností Nejvyšší správní soud konstatuje, že námitky, jež stěžovatel učinil předmětem sporu, byly v judikatuře zdejšího soudu řešeny a krajský soud se nedopustil žádného pochybení, které by mohlo přivodit odlišnost rozhodnutí ve věci samé, a které by tak založilo přijatelnost kasační stížnosti.

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na námitky, které stěžovatel vznesl v kasační stížnosti. Kasační stížnost tedy svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele; Nejvyšší správní soud ji proto shledal ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a z tohoto důvodu ji odmítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

Usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. 10. 2009, č. j. 63 Az 36/2009 - 23, byl stěžovateli ustanoven zástupcem advokát Mgr. Petr Kausta; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Ustanovenému zástupci náleží mimosmluvní odměna podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb. (advokátního tarifu). Soud proto přiznal ustanovenému zástupci v souladu se sazbou mimosmluvní odměny 2100 Kč za jeden úkon právní služby, jímž bylo podání kasační stížnosti [ust. § 7 bod 5 ve spojení s ust. § 9 odst. 3 písm. f) advokátního tarifu] a 300 Kč jako paušální náhradu výdajů s tímto úkonem spojených [ust. § 13 odst. 3 advokátního tarifu]. Jelikož zástupce stěžovatele je plátcem daně z přidané hodnoty, zvýšil soud náklady řízení ve smyslu § 35 odst. 8 s. ř. s. o 480 Kč. Celkem tedy zástupci náleží 2880 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 17. února 2011

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu